

ТАКМИЧЕЊЕ ИЗ ФИЗИКЕ УЧЕНИКА СРЕДЊИХ ШКОЛА
ШКОЛСКЕ 2014/2015. ГОДИНЕ.

Друштво физичара Србије

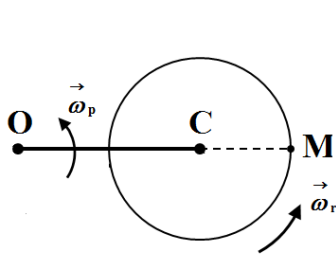
Министарство просвете, науке и технолошког
развоја Републике Србије

ОПШТИНСКИ НИВО
14.02.2015.

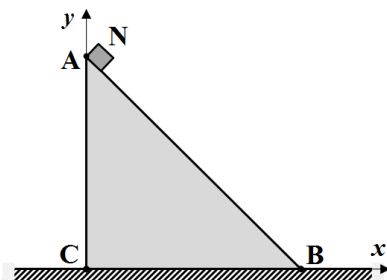
I РАЗРЕД

ЗАДАЦИ

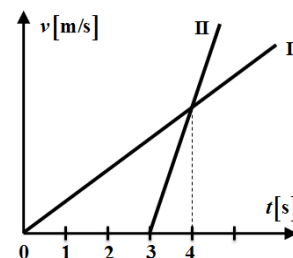
1. Дате су једначине кретања тачке: $x = 2 + 4t^2$, $y = 1 + 3t^2$, где су x и y координате тачке изражене у метрима, а t време у секундама. Одредити: а) координате тачке у тренутку $t = 0$ s, б) једначину путање тачке (зависност $y = f(x)$), ц) убрзање тачке и д) зависност интензитета брзине тачке од времена.
2. Авион за аеромитинге има способност хоризонталног избацавања обојеног дима из репа брзином $v_1 = 120$ m/s. На аеромитингу авион лети хоризонтално брзином $v_2 = 150$ m/s. Колико далеко треба да се нађе авион од вертикале која пролази кроз посматрача када почне избацити дим да би након $t = 10$ s посматрач видео крај дима (најудаљенији од авиона) тачно изнад себе. Колика је дужина дима у том тренутку? Занемарити ваздушна струјања и деловање Земљине теже на дим.
3. Штап OC , дужине $2r$, је једним својим крајем везан за непокретну тачку O зглоба а другим крајем чврсто спојен за осовину око које ротира диск C полупречника r . Оба тела истовремено ротирају у вертикалној равни. Штап слободно ротира константном угаоном брзином ω_p око осе која пролази кроз тачку O зглоба и нормална је на раван у којој се штап налази. Диск слободно ротира константном угаоном брзином ω_r око осе која пролази кроз тачку C и нормална је на раван у којој се диск налази. Одредити брзину тачке M диска у положају приказаном на слици 1.
4. Колица ABC , призматичног облика таквог да је $\overline{AC} = \overline{BC}$, и тело N истовремено започињу кретање из стања мировања у тренутку $t = 0$ s. Колица се крећу се по хоризонталној подлози, и у односу на њу по закону $x = 2 \cdot t^2$, где је x изражено у метрима, а t време у секундама. Тело N се креће тако што клизи низ стрму раван AB убрзањем $a_r = 1,8$ m/s² у односу на стрму раван, и које има правац AB (слика 2). Одредити интензитет брзине тела N у односу на непокретну подлогу у тренутку $t = 2$ s.
5. Два тела (I и II) започињу праволинијска кретања у истом смеру из истог места A . Дати су графици зависности њихових брзина од времена (слика 3). До сустизања тела долази у месту B . Одредити интензитета убрзања тела и растојање између места A и B , ако је убрзање другог тела (II) у односу на прво (I) једнако $a_r = 3$ m/s².

Слика 1.

Слика 2.

Слика 3.

Сваки задатак носи 20 поена.

Задатке припремила: Бранка Радуловић, ПМФ, Нови Сад

Рецензенти: др Владимир Марковић и Владимир Чубровић

Председник комисије: Проф. др Мићо Митровић, Физички факултет, Београд

Свим такмичарима желимо успешан рад!

ТАКМИЧЕЊЕ ИЗ ФИЗИКЕ УЧЕНИКА СРЕДЊИХ ШКОЛА
ШКОЛСКЕ 2014/2015. ГОДИНЕ.

I РАЗРЕД

Друштво физичара Србије
Министарство просвете, науке и технолошког
развоја Републике Србије
РЕШЕЊА

ОПШТИНСКИ НИВО
14.02.2015.

1. а) Координате тачке у тренутку $t = 0$ s су редом $x \ t = 0 \text{ s} = 2 \text{ m}$ [1п] и $y \ t = 0 \text{ s} = 1 \text{ m}$ [1п]. б) Ако из прве задате једначине $x = 2 + 4t^2$ изразимо време $t^2 = \frac{x-2}{4}$ и уврстимо у другу задату једначину након сређивања добија се једначина путање тачке у облику $y = \frac{3}{4} \cdot x - \frac{1}{2}$ [5п]. ц) Из прве једначине $x = 2 + 4t^2$ добија се да је $a_x = 8 \text{ m/s}^2$ [3п], а из друге $y = 1 + 3t^2$ се добија да је $a_y = 6 \text{ m/s}^2$ [3п]. Укупно убрзање тачке је онда једнако $a = \sqrt{a_x^2 + a_y^2}$ [3п], тј. $a = 10 \text{ m/s}^2$ [1п]. д) Тражена зависност брзине тачке од времена је $v = at = 10 t$ [2+1п].

2. Дим се креће у односу на земљу брзином $v_2 - v_1$ [4п]. Да би крај дима био на наведеном месту у датом тренутку, авион треба да почне избацивање дима на удаљености $d_1 = (v_2 - v_1)t = 300 \text{ m}$ [7+1п] испред вертикале. Траг дима у том тренутку има дужину $d_2 = v_1 t = 1200 \text{ m}$ [7+1п].

3. Брзина тачке М диска се може наћи као збир брзина услед ротације диска и услед ротација штапа [3п] $v = \omega_r \cdot r + \omega_p \cdot \overline{OM}$ [10п]. Како је дужина $\overline{OM} = 3r$ [2п], сређивањем претходног израза добија се да је брзина тачке М диска једнака $v = r \omega_r + 3\omega_p$ [5п].

4. Из једначине $x = 2 \cdot t^2$ следи да је интензитет убрзања колика дуж x -осе једнак $a_x = 4 \text{ m/s}^2$ [1п]. Вектор убрзања тела N у односу на подлогу се може наћи као векторски збир убрзања $\vec{a}_x$ и $\vec{a}_r$, а интензитет преко компоненти као $a = \sqrt{a_1^2 + a_2^2}$ [4п]. Компоненте убрзања тела у односу на подлогу су једнаке $a_1 = a_x + a_r \cdot \frac{\sqrt{2}}{2}$ [5п] и $a_2 = a_r \cdot \frac{\sqrt{2}}{2}$ [5п]. Интензитет брзине тела у односу на подлогу се може израчунати по формули $v = a \cdot t$ [4п]. Уврштавањем бројних вредности добија се да је $v = 10,84 \text{ m/s}$ [1п].

5. Са графика зависности брзина тела од времена се уочава да друго тело започиње кретање након $\Delta t = 3 \text{ s}$ од почетка кретања првог тела. Означимо са t_s време које протекне од почетка кретања првог тела до сустизања тела у месту Б. До тог тренутка тела прелазе једнаке путеве тако да важи $\frac{a_1 t_s^2}{2} = \frac{a_2 (t_s - \Delta t)^2}{2}$ [4п] (1). У тренутку $t^* = 4 \text{ s}$ брзине тела су једнаке по интензитету тако да важи $a_1 t^* = a_2 (t^* - \Delta t)$ [4п] тј. $a_2 = 4a_1$ [1п]. По услову задатка је $a_r = a_2 - a_1 = 3 \text{ m/s}^2$ [1п]. Из претходне две релације добијамо да је $a_1 = 1 \text{ m/s}^2$ [1п] и $a_2 = 4 \text{ m/s}^2$ [1п], тако да једначина (1) добија облик $t_s^2 = 4 t_s - \Delta t^2$ [2п], чија су решења $t_{s1} = \frac{2}{3} \Delta t = 2 \text{ s}$ [1п] и $t_{s2} = 2\Delta t = 6 \text{ s}$ [1п], при чему физички смисао има само друго решење јер мора да важи $t_s > \Delta t$. Растојање између места А и Б је једнако $l = \frac{1}{2} a_1 t_{s2}^2 = 18 \text{ m}$ [3+1п].